Representantforslag nr. 15

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Jan Arild Ellingsen, Jørund Rytman og Øyvind Korsberg

Dokument nr. 8:15 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Jan Arild Ellingsen, Jørund Rytman og Øyvind Korsberg om forslag til tiltakspakke for å møte bemanningskrisen i politiet

Til Stortinget

BAKGRUNN

Politietaten opplever en alvorlig bemanningskrise. Mange politidistrikter har store problemer med å ha et forsvarlig antall tjenestemenn på jobb til enhver tid. Verst er situasjonen i enkelte av landets storbyer hvor det har vært få politifolk på jobb nattestid i helgene når behovet for synlig tilstedeværelse er størst. Det er også svært betenkelig at enkelte politidistrikt melder at de har mistet kontroll over narkotikamarkedet fordi de ikke har hatt ressurser til å følge opp kilder og informanter.

Årsaken til den situasjonen vi har nå, er flerdelt. For det første ble det innført nye bestemmelser i arbeidsmiljøloven for en tid tilbake. Denne setter krav til 11 timers hvile mellom hvert skift for de ansatte. Denne regelen kan til en viss grad fravikes, noe som også gjøres i stor grad. Likevel fører regelen til behov for et høyere antall tjenestemenn på hvert tjenestested. Videre har de ansatte tilsynelatende begynt å ta vare på egen fritid i større grad, noe som har gått på bekostning av den dugnadsånden de tidligere har vist. De ansatte stiller i mindre grad opp ved forespørsel om overtidsarbeid, noe som gir seg utslag i mindre bemanning på de enkelte vaktskift.

Situasjonen nå viser at politietaten i for stor grad har vært basert på den enkelte ansattes godvilje i lang tid. Politiloven § 1 slår klart fast at det er staten som har ansvaret for å holde forsvarlig nivå på polititjenestene som blir levert:

§ 1. Ansvar og mål

Staten skal sørge for den polititjeneste som samfunnet har behov for. Polititjenesten utføres av politi- og lensmannsetaten.

Etaten skal således ikke være avhengig av at de ansatte bruker sin fritid for at tilfredsstillende beredskap skal være på plass.

Justisministeren har, basert på rapport fra Politidirektoratet, satt som mål å få gjennomsnittlig nordisk politidekning innen 2020. Budsjettet som ble fremlagt i høst, har som ambisjon å nå dette målet. Forslagsstillerne mener denne satsingen ikke er tilstrekkelig og at den ikke under noen omstendighet vil bedre situasjonen som råder i politiet nå.

Forslagsstillerne mener det trengs en langt mer offensiv satsing i politiet for igjen å gjøre etaten sterk og handlekraftig. På den måten kan man gjøre politiet i stand til å håndtere den svært viktige samfunnsoppgaven etaten har med å skape trygghet for befolkningen.

På denne bakgrunn ønsker forslagsstillerne å fremme forslag som nevnt under. Forslagene vil bidra til å avhjelpe situasjonen i politiet på kort og lang sikt. I tillegg vil situasjonen i politiet bedres langt raskere enn angitt i meldingen fra Politidirektoratet. Forslagsstillerne ønsker med følgende forslag å ta initiativ til en felles politisk innsats for å styrke politiet slik at situasjonen i etaten kan normalisere seg.

Dagens situasjon

Forslagsstillerne registrerer at Regjeringen og politiets ansatte er uenige om virkelighetsbeskrivelsen av bemanningssituasjonen i politietaten. Videre ser forslagsstillerne flere og flere oppslag i media som tegner et bilde av at bemanningssituasjonen i enkelttilfeller er langt lavere enn hva publikum forventer.

På denne bakgrunn vil forslagsstillerne oppfordre Regjeringen som arbeidsgiver til å få i gang samtaler med de politiansatte og deres tillitsvalgte med tanke på å komme til en løsning på bemanningssituasjonen nå. Situasjonen fremstår som uholdbar og man må derfor finne løsninger som kan iverksettes umiddelbart. Slik forslagsstillerne ser det, er dette eneste tiltak som kan få virkning så raskt som nødvendig for å avhjelpe dagens bemanningsproblemer.

Rekrutteringstiltak

Videre innser forslagsstillerne at det må iverksettes tiltak som får virkning på lengre sikt, slik at normaliseringen av politibemanningen kan bli stabil over tid.

Forslagsstillerne ønsker derfor kartlegging og iverksetting av aktuelle rekrutteringstiltak som kan stimulere flere til å ta seg jobb i distriktene. Det vil her være sentralt å kartlegge hvorvidt det er mulig med økonomiske stimuleringstiltak i form av stipendordninger og bindingstid for dem som ønsker å ta seg jobb i et mindre befolket område. Dette tiltaket kan stimulere folk fra distriktet til å søke Politihøgskolen med mål om senere å komme tilbake til hjemplassen for å ta jobb. Det vil da bli mindre risiko for hyppige og store utskiftninger. Et annet alternativ er å innføre en ordning med prioritet ved søknad på neste stilling for eksempel i storbyer dersom man først har tatt jobb ute i distriktene. Dette vil føre til at unge, nyutdannede politifolk i større grad vil ønske seg ut i distriktene for, etter en tid, å kunne få en jobb som passer deres ambisjonsnivå.

Ved å innføre disse tiltakene vil man i større grad sikre at politietaten ute i distriktene har mulighet til å fylle de stillingene som de er satt opp med og således oppnå en tilfredsstillende permanent bemanning.

Forslagsstillerne mener også man bør vurdere å innføre en ordning med karriereplaner for den enkelte. En slik plan kan utarbeides mot slutten av Politihøgskolen og avspeile studentens mål og ambisjoner koordinert med hensyn til etatens behov. Dette kan være et egnet virkemiddel for i større grad å tilpasse tjenesten etter den enkeltes ønsker, samtidig som man får et mer helhetlig overblikk over samlet bemanningsutfordring i etaten.

Risikotillegg (polititillegg)

Forslagsstillerne ønsker at Regjeringen utreder hvordan man kan implementere et nytt lønnsregime i politietaten som i større grad hensyntar den risiko som den enkelte tjenestemann utsettes for. Dagens system er basert på at risiko er noe man velger ved å starte på politiutdannelsen, og kompensasjon uteblir. Forslagsstillerne har grunn til å tro at mangel på kompensasjon for risiko utgjør en betydelig slitasje på den enkelte tjenestemann, noe som etter hvert fører til en betydelig avgang fra etaten. Dette har også sammenheng med at de ansatte ikke føler at jobben de gjør blir verdsatt av myndighetene og samfunnet for øvrig.

Bonus til politimestere

Forslagsstillerne ønsker at Regjeringen vurderer politimestrenes bonusavlønning basert på saksbehandlingstider og oppklaringsprosent. Forslagsstillerne mener denne formen for påskjønnelser dreier fokus bort fra de viktige oppgavene i politiet, som trygghetsskapende arbeid, forebygging og tilstedeværelse i det offentlige rom. I stedet for at politiet er synlig ute, frykter forslagsstillerne at dagens bonusordning fører til at kontorarbeid og etterforskning inne blir prioritert. Forslagsstillerne ønsker at denne formen for avlønning avvikles og eventuelt erstattes av en ordning som i større grad reflekterer hele bildet av politiets virksomhet.

Avklaring av oppgaver politi/sivil

Forslagsstillerne ønsker utredet og satt opp nøyaktige skiller for stillinger i politiet som kan betjenes av sivilt ansatte og hvilke som må betjenes av politifaglig utdannet personell. Ettersom mange politiutdannede i dag gjør oppgaver som kunne vært ivaretatt av sivile, mener forslagsstillerne at en nøkkel til bedre politibemanning ligger her. I denne forbindelse kan nevnes oppgaver som vakthold i domstolene, fangetransport og arrestforvaring som eksempler på oppgaver man ikke trenger tre års politiutdanning for å gjøre. Videre vil utstedelse av våpentillatelser, pass og oppgaver i forbindelse med sivil rettspleie kunne ivaretas av andre enn politiet.

Forslagsstillerne ønsker videre at det lages en plan for opptrapping av sivilt ansatte der målsettingen må være å få flest mulig politiutdannede frigjort til operativ tjeneste på kortest mulig tid. Forslagsstillerne ser for seg en planperiode på to til tre år som en første fase av denne satsingen.

Seniortiltak

Forslagsstillerne mener det er viktig å stimulere seniorene i politiet til å stå lenger i sine stillinger. Dette er en gruppe politifolk med høy kompetanse og betydelig erfaring som har mye å tilby etaten fortsatt. I tillegg er det mange av dem som har høy motivasjon for fortsatt tjeneste. Ved å utnytte denne ressursen kan man i større grad få overbrakt erfaringer som ligger i etaten til de nyutdannede og således heve kvalitetsnivået generelt. Dette i tillegg til at seniortiltak vil være positivt for bemanningssituasjonen.

Av nevnte grunner ønsker forslagsstillerne at det vurderes en økonomisk pakke som tilbys seniorer og derigjennom gjør det attraktivt for dem å stå lenger i sine stillinger. Videre vil forslagsstillerne starte en

målrettet innsats for å få flest mulig av dem til å stå i sine stillinger lenger.

Etterutdanning

Forslagsstillerne mener etterutdanning av polititjenestemenn er viktig. Dette for at den enkelte tjenestemann skal oppleve utvikling og progresjon mens han er i jobb. Videre er det viktig for å heve det generelle kompetansenivå i etaten.

Av den grunn vil forslagsstillerne foreslå at det utarbeides planer som gir muligheter for regelmessige etterutdanningstilbud. En vesentlig faktor i denne planen må være en utbygging av tilbudet på Politihøgskolen, samt tettere samarbeid mellom politiet/Politihøgskolen og ulike universiteter og høyskoler. Dette for å gi et spennende, variert og interessant tilbud til etatens tjenestemenn.

Samfunnsmessig lønnsplassering

Forslagsstillerne ønsker en utredning som viser hvilket nivå gjennomsnittlig politilønn ligger på i forhold til gjennomsnittslønn for øvrig i norsk offentlig sektor, samt en sammenlikning med politilønn i andre sammenliknbare land. Slik situasjonen er nå, slutter mange politifolk i etaten og søker seg over i privat sektor hvor deres kompetanse er ettertraktet. En forskningsrapport viser at det er størst risiko for at tjenestemenn mellom 30–40 år vil finne seg en annen jobb. Dette er svært bekymringsfullt da denne gruppen har en svært god kombinasjon av alder og erfaring og er således viktig å beholde i politiet. Det er hevet over tvil at lønnsplassering er en viktig faktor når det gjelder rekruttering og viktig for at ansatte i politiet skal føle at jobben de gjør blir verdsatt i samfunnet. Dette vil igjen ha betydning med hensyn til ikke å miste verdifulle ansatte til privat næringsliv.

Pensjonsalder

Forslagsstillerne foreslår at den bestående pensjonsordningen evalueres med tanke på mulig endring. Formålet med evalueringen må være å få til en endring som gjør at tjenestemenn står lenger i sine stillinger uten at de taper på det i forhold til dagens ordning. Dersom en slik endring lar seg gjennomføre, vil det gi de ulike politidistrikt større fleksibilitet og bedre planleggingsgrunnlag når det gjelder bemanning over lengre tidsperioder.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen invitere de politiansatte og deres tillitsvalgte til dialog med tanke på å finne en løsning på dagens bemanningssituasjon i politietaten.

II

Stortinget ber Regjeringen utrede mulige rekrutteringstiltak som kan fremme vekst i politiansettelser i distriktene.

III

Stortinget ber Regjeringen utrede en modell som legger til rette for at de ansatte får opprettet en karriereplan i forbindelse med avslutningen ved Politihøgskolen.

IV

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag som kan gi politiansatte økonomisk kompensasjon som avspeiler risikoen de utsettes for under utførelse av tjeneste.

V

Stortinget ber Regjeringen vurdere politimestrenes bonussystem og eventuelle alternative avlønningsordninger.

VI

Stortinget ber Regjeringen utrede og avklare hvilke oppgaver i politiet som kan utføres av sivilt ansatte og iverksette en opptrappingsplan med tanke på ansettelser av flere sivile.

VII

Stortinget ber Regjeringen utarbeide økonomisk stimulerende tiltak for å beholde eldre politifolk i jobb utover oppnådd pensjonsalder.

VIII

Stortinget ber Regjeringen lage en plan for systematisk og regelmessig etterutdanning for ansatte i politiet, samt en plan for utvidelse av det faglige tilbudet til etterutdanning.

IX

Stortinget ber Regjeringen utrede politiansattes lønnsmessige plassering i forhold til andre statlige ansatte, samt utarbeide en plan for å få politilønnin-

ger på et nivå som avspeiler etatens samfunnsmessige rolle.

X

Stortinget ber Regjeringen vurdere om pensjonsordningen i politiet kan endres på en slik måte at politifolk blir værende lenger i jobb uten at den enkelte pensjonsberettigede kommer dårligere ut enn etter dagens ordning.

13. november 2008

www.stortinget.no A/S O. Fredr. Arnesen